

РЕКОМЕНДАЦІЇ щодо реінтеграції Криму

Стратегічний Форум «Майбутнє Криму»

3-7 березня, 2023

Кримськотатарський
Ресурсний Центр

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION *For Freedom.*

Ukraine

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

Ці рекомендації розроблені учасниками Стратегічного форуму «Майбутнє Криму», який відбувся 3-7 березня 2023 року.

У Форумі взяли участь 20 досвідчених експертів, серед яких 7 докторів наук: політичних, юридичних, географічних, педагогічних, економічних, філософських, державного управління, а також судді, виконавці судових рішень, адвокати, викладачі ВНЗ, працівники системи освіти, екологи, які мешкали на півострові, знають специфіку його населення, економіки, політичних процесів, мають впізнаваність серед населення Криму та працювали над його розвитком ще до окупації.

Рекомендації розроблено на базі різних методик стратегічного планування, у тому числі й методики Future Search.

1

Публічна влада

2

Кримінальна політика

3

Міграційна політика

4

Цивільна політика

5

Соціальна та гуманітарна політика

6

Інформаційна політика

7

Екологічна політика

8

Міжнародна політика

9

Політика справедливості

10

Антикорупційна політика

**НАПРЯМИ
РЕІНТЕГРАЦІЇ
КРИМУ**

1

Публічна влада

- 1.1. Законодавче та організаційне забезпечення створення до початку деокупації двох регіональних військових адміністрацій для Криму (для АР Крим та для Севастополя).
- 1.2. Формування та подальша діяльність військових адміністрацій АР Крим, Севастополя, міст та районів Криму за консультаціями із легалізованими представницькими органами корінних народів згідно законодавству про корінні народи.
- 1.3. Організація курсів спеціальної підготовки персоналу військових адміністрацій щодо знань про корінні народи України, міжнародне гуманітарне право, перехідне правосуддя, про практичну ситуацію окупації та специфіку незаконної організації «управління» та «господарювання» агресором.
- 1.4. Розширення штатної та функціональної спроможності Представництва Президента України в АР Крим, із утворенням штату його інспекторів у районах та містах Криму, включення Представника до складу РНБО України, а його заступників – до колегій відповідних правоохоронних та спеціальних держорганів.

1

Публічна влада

- 1.5. Підготовка змін до конституційного законодавства щодо трансформації правового статусу АР Крим та Севастополя із внесенням змін до Конституції України за завершенням військового стану.
- 1.6. Перегляд зміненого українською владою під час окупації районного поділу АР Крим та Севастополя із його приведенням до інтересів держави та потреб населення.
- 1.7. Сприяння військовими адміністраціями протягом року після деокупації проведенню виборів делегатів Курултаю та місцевих Меджлісів кримських татар, проведення Курултаю кримськотатарського народу та співпраці з визначеними Меджлісом кримськотатарського народу представниками місцевих Меджлісів кримських татар до їх переобрання.
- 1.8. Запровадження моделі консультацій та співпраці військових адміністрацій із громадськістю шляхом призначення радників, формування консультативних рад та добровольчих формувань сприяння військовим адміністраціям.

2

Кримі- нальна політика

2.1.

Формування та реалізація кримінальної політики з урахуванням гуманності, презумпції невинуватості, фізичної обмеженості безспірного доведення вини за умов окупації, захисту інтересів людини й держави, потреби дотримання міжнародних стандартів, врахування обмеженості ресурсів правоохоронних органів, судів та органів виконання покарань.

2.2.

Схвалення закону про амністію для осіб, які були засуджені українськими судами, розташованими в АР Крим та Севастополі, до вступу в силу первинної редакції закону «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» (26 квітня 2014 р.) та у наступному знаходились у місцях несвободи під контролем держави-агресора.

2.3.

Внесення змін до законодавства щодо звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які отримали від розташованих в АР Крим та Севастополі правоохоронних органів, прокуратури, суду статус підсудних, підозрюваних, обвинувачуваних, щодо діянь стосовно яких процесуальний статус було отримано ними до 26 квітня 2014 р.

2

Кримі- нальна політика

2.4.

Внесення змін до законодавства щодо звільнення від кримінальної відповідальності осіб, які вчинили злочини в АР Крим та Севастополі як за умов окупації так й у період, що передував окупації, крім осіб, що вчинили особливо тяжкі військові, міжнародні злочини, злочини проти основ національної безпеки, життя та здоров'я, статевої свободи та недоторканості, та не були притягнуті до кримінальної відповідальності до дня, початку де-окупації.

2.5.

Внесення змін до законодавства щодо фактичного врахування під час засудження осіб, що вчинили особливо тяжкі військові, міжнародні злочини, злочини проти основ національної безпеки, життя та здоров'я, статевої свободи та недоторканості, та не були притягнуті до кримінальної відповідальності до дня, початку деокупації, перебування цих осіб у містах несвободи за умов окупації, та фактичного відшкодування ними шкоди потерпілим.

2.6.

Внесення змін до законодавства щодо диференціації відповідальності за колабораційну діяльність на територіях, окупованих до 2022 року.

3

Міграційна політика

- 3.1. Запровадження до початку деокупації спеціального єдиного реєстру всіх фізичних осіб, які будуть виявлені на території деокупованого Криму, визначення структури, відповідальної за ведення такого реєстру, порядок його наповнення та видачі особі тимчасового документу про внесення до реєстру.
- 3.2. Встановлення статусу тимчасового документу про внесення до реєстру фізичних осіб, які будуть виявлені на території деокупованого Криму та порядку користування цим документом.
- 3.3. Встановлення порядку добровільного залишення України особами, які виявлені на території Криму та не мають права на проживання в Україні.
- 3.4. Встановлення спеціального порядку видворення з України осіб, які виявлені на території Криму та не мають права на проживання в Україні, із градацією строків такого видворення залежно від гуманітарних та економічних обставин та врахування спеціального статусу дітей та міжнародних стандартів прав корінних народів.

3

Міграційна політика

- 3.5. Встановлення спеціального порядку поводження із особами, які виявлені на території Криму та не мають права на проживання в Україні, але мають спеціальні гарантії за міжнародним гуманітарним правом.
- 3.6. Встановлення тимчасової спеціальної процедури встановлення та реєстрації юридичних фактів народження та смерті та фіксації фактичних шлюбних відносин на деокупованій території.
- 3.7. Встановлення процедури підтвердження права на проживання в Україні для іноземців та осіб без громадянства, які мали його на початок окупації Криму.

4

Цивільна політика

- 4.1. Запровадження мораторію з початку деокупації на будь-які правочини на землю та всю іншу нерухомість, що розташована в АР Крим та Севастополі окрім діяльності із користування та утримання майном, тривалістю не менше трьох років, а щодо земель не менш ніж на рік після формування органів місцевого самоврядування.
- 4.2. Інвентаризація фактичних користувачів земель та нерухомості в АР Криму та Севастополі у вигляді фізичних осіб, які заявили про свою відповідальність за майно, з обов'язковою заявою або реєстрацією, зокрема у електронному кабінеті, протягом трьох місяців після деокупації та виключно за умови внесення такої особи до спеціального єдиного реєстру фізичних осіб (п. 3.1.), які будуть виявлені на території деокупованого Криму, із гармонізацією відповідних реєстрів.
- 4.3. Визначення процедури оформлення у власність держави усього нерухомого майна та земель, щодо яких не буде подано заяв фізичних осіб про їх відповідальність, а також земель та майна, які завідомо не можуть перебувати у приватній власності з урахуванням законодавства про корінні народи.

4

Цивільна політика

- 4.4. Запровадження спеціальних тимчасових процедур зміни статусу окремих об'єктів землі та нерухомості Криму через гуманітарні потреби, потреби в галузі національної безпеки та критичної інфраструктурі через рішення спеціальної міжвідомчої комісії при уповноваженому центральному органу виконавчої влади.
- 4.5. Запровадження спеціальної тимчасової адміністративної процедури вилучення розташованої у Криму власності у осіб, що не мають права на володіння нею, із судовою процедурою оскарження.
- 4.6. Запровадження спеціальної процедури передачі окремих вилучених земель та майна у осіб, що не мають права на володіння ними, у власність або володіння представницькими органами корінних народів.
- 4.7. Запровадження податкової та іншої амністії за період окупації та запровадження спеціального податкового та фіскального режиму на перехідний період із нульовою ставкою податків на будь-яку комерційну діяльність, з метою уникнення фіксації тимчасових гуманітарних форм господарювання.
- 4.8. Запровадження спеціального режиму ліцензування та контролю за комерційною діяльністю в Криму у перехідний період.

5

Соціальна та гуманітарна політика

- 5.1. Здійснення превентивної підготовки кадрового резерву для керівних кадрів, методистів та інструкторів, розробка і адаптація програм відповідності для посадових осіб, що призначаються до Криму.
- 5.2. Запровадження окремих сертифікатних мовних курсів, а також тимчасових стандартів середньої освіти із її поступовою інтеграцією в українській освітній простір, завчасна підготовка кадрового резерву на адміністративні посади навчальних закладів в Криму, створення бази даних щодо осіб, які отримали в Криму неправомірну «освіту».
- 5.3. Запровадження механізмів підтвердження кваліфікації для осіб, що отримали у Криму неправомірну «базову середню» та «середню професійну» «освіту» за умов окупації.
- 5.4. Взаємодія з державами-партнерами щодо організації масового навчання та перепідготовки кримчан у європейських університетах із щорічним обсягом охоплення у декілька тисяч абітурієнтів.

5

Соціальна та гуманітарна політика

- 5.5. Трансформація освітньої програми «Крим-Україна» для осіб з Криму, що будуть отримувати вищу освіту в українських навчальних закладах.
- 5.6. Запровадження базового закладу вищої освіти для підготовки кадрів з числа представників корінного народу із широким залученням кримськотатарської діаспори та держав-партнерів.
- 5.7. Запровадження спеціального тимчасового гуманітарного режиму пенсійного та соціального забезпечення населення Криму, внесеного у спеціального єдиного реєстру фізичних осіб, які будуть виявлені на території деокупованого Криму.
- 5.8. Завчасна підготовка до потреб надання масштабної гуманітарної допомоги вразливій частині населення Криму одразу з початку деокупації, координація владою відповідних пріоритетних потреб та напрямів.

6

Інформаційна політика

- 6.1. Завчасна підготовка кадрового, технічного та журналістського резерву для забезпечення діяльності у Криму регіонального телерадіомовлення з урахуванням мовних та культурних потреб населення.
- 6.2. Завчасна підготовка інформаційно-роз'яснювальних та агітаційних матеріалів для населення Криму у перший період деокупації з урахуванням його мовних та культурних потреб, включаючи питання статусу осіб, майна, відповідальності за колаборацію та міжнародні злочини, євроінтеграції, прав корінних народів, та перспектив розвитку регіону.
- 6.3. Завчасна підготовка для забезпечення населення Криму доступу до мережі Інтернет та можливостей реалізації права на звернення до органів влади України.

7

Екологічна політика

- 7.1. Завчасна підготовка кадрів та механізмів виявлення екологічних ризиків, зокрема техногенних, обліку порушень та шкоди природним комплексам Криму.
- 7.2. Завчасна підготовка кадрів та механізмів у сфері водозабезпечення півострову та визначення проблем стану водорозподілу та водовідведення.
- 7.3. Запровадження мораторію надання дозволів на природокористування на перехідний період, спеціальна тимчасова процедура природокористування для забезпечення гуманітарних та безпекових потреб у сферах водовидобування, видобування енергоносіїв, видобування природних матеріалів та морського рибальства.
- 7.4. Запровадження спеціального тимчасового режиму охорони та використання природно-заповідного фонду Криму.

8

Міжна- родна політика

- 8.1. Робота із державами-партнерами та Міжнародним комітетом Червоного Хреста із забезпечення ефективної масштабної присутності МКЧХ в Криму у перехідний період та залучення МКЧХ у питання обліку та поводження із особами, зокрема тими хто мають гарантії згідно міжнародного гуманітарного права.
- 8.2. Робота із державами-партнерами та Міжнародним кримінальним судом із забезпечення роботи в Криму прокурорів МКС та міжнародних слідчих груп щодо сприяння виявленню та документуванню міжнародних злочинів окупантів.
- 8.3. Робота із ООН, ОБСЄ, Радою Європи щодо запровадження роботи у Криму моніторингових місій та офісів цих організацій на перехідний період.
- 8.4. Завчасне призупинення (дерогація) Україною окремих міжнародних зобов'язань у деокупованому Криму на перехідний період щодо прав людини, екології та безпеки транспорту.

8

Міжна- родна політика

- 8.5. Посилення інституційної спроможності Міжнародної Кримської платформи в умовах деокупації, зокрема міжнародна інституціоналізація робочих та експертних органів Платформи, їх часткове перебування у Криму.
- 8.6. Посилення позицій України у міжнародних органах з вирішення спорів, включаючи Міжнародний суд та структури ООН, Європейський суд з прав людини та інші органи Ради Європи, а також у міжнародних організаціях із перспективами протидії вкрай ймовірним провокаціям та скаргам агресора та пов'язаних із ним режимів і осіб, посилення відповідної взаємодії із авторитетними міжнародними неурядовими правозахисними, гуманітарними, екологічними структурами.
- 8.7. Забезпечення діяльності на найвищому міждержавному, договірному рівні Фонду реінтеграції Криму як основного механізму акумуляції допомоги на реінтеграцію, із спеціальними механізмами контролю та звітності за використанням допомоги.

9

Політика справедли- вості

9.1.

Підготовка для проведення системної роботи із декомунізації та деімперіалізації Криму, перейменувань географічних назв та збалансованого підходу до змін у сфері публічної пам'яті щодо «пам'яток», «меморіальних об'єктів» агресора тощо.

9.2.

Запровадження збалансованих обмежень щодо участі у суспільному житті та публічному управлінні для колаборантів, які не будуть ізольовані від суспільства в рамках кримінальних процедур.

9.3.

Запровадження в Криму всеохоплюючих інформаційних кампаній щодо вчинених агресором міжнародних злочинів, зокрема воєнних та геноциду, расової дискримінації українців та кримських татар тощо.

9

Політика справедли- вості

9.4.

Запровадження з урахуванням міжнародних гуманітарних стандартів обліку жертв російської агресії, а також осіб з числа громадян України, які були вбиті та отримали важкі травми чи пропали без вісті в лавах збройних формувань держави-агресора.

9.5.

Запровадження повернення до Криму громадян України, насамперед неповнолітніх, які були примусово депортовані до росії.

9.6.

Запровадження спеціальних транспарентних механізмів системної гуманітарної підтримки для осіб, які були жертвами окупаційного режиму, або стали під час окупації біженцями та внутрішньо переміщеними особами з Криму, із наданням матеріальної компенсації за втрачене майно та шкоду життю й здоров'ю.

10

Антикорупційна політика

10.1

Підготовка інституційної спроможності для оперативного надання усіх форм адміністративних послуг та обліків населенню Криму у перехідний період у цифровому вигляді.

10.2

Підготовка інституційної спроможності для періодичних перевірок, зокрема поліграфічних, та відповідних тестувань усіх осіб, залучених у заходи щодо реінтеграції Криму.

10.3

Запровадження прозорих обліків закупівель та бюджетних витрат у деокупованому Криму за спеціальними тимчасовими процедурами.

10.4

Підготовка інституційної спроможності антикорупційних органів України для невідкладної масової роботи в Криму одразу від початку його деокупації.

Дякуємо за увагу!

Кримськотатарський
Ресурсний Центр

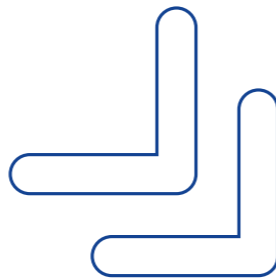

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.

Ukraine

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ctrcenter

ctrc_center

cutt.ly/dFqMVPD

ctrcenter

ctrc@ctrcenter.org

+38 (067) 343 74 54